

Lægers fordeling på tværs af landet – sammenlignet med øvrige akademikere

Manglen på læger uden for de store byer og i yderområder er en velkendt udfordring i det danske sundhedsvæsen. Det er en udbredt antagelse, at læger i særlig grad bosætter sig i store universitetsbyer - og at det gør det vanskeligt at sikre lægedækning i resten af landet. En ny analyse fra Lægeforeningen, baseret på data fra Danmarks Statistik, viser imidlertid, at læger er mere geografisk mobile end ofte antaget.

Analysen sammenligner bosætningsmønstret for personer med lang videregående sundhedsvidenskabelig uddannelse (hvoraf ca. 60 pct. er læger) med øvrige akademikere (personer med lang videregående uddannelse ekskl. sundhedsfaglige).

Det overordnede billede viser, at læger i højere grad bosætter sig bredt på tværs af landet sammenlignet med andre akademikere. Dette til trods for, at læger ikke adskiller sig fra andre akademikere i forhold til ønsker om fleksibilitet, kort transporttid eller jobmuligheder for en eventuel partner. Alligevel viser opgørelsen, at læger bosætter sig uden for de største byer – hvis rammerne og incitamenterne er til stede.

Hovedresultater

- Akademikere bosætter sig hovedsageligt i hovedstadsområdet. Hver tredje akademiker er bosat i byen København, mens det kun gælder 21,3 pct. af læger.
- Læger er i højere grad end øvrige akademikere bosat i storby- og provinskommuner, hvor andelen af læger er hhv. 26 og 30 pct. højere sammenlignet med øvrige akademikere.
- Det er særligt i landsdelene Fyn, Sydjylland, Vestjylland, Bornholm og dele af Vest- og Sydsjælland, at læger i højere grad bosætter sig sammenlignet med øvrige akademikere.

Tabel 1. Læger og øvrige akademikere fordelt på kommune-grupper og landsdele

	Sundhedsvidenskabelige, fortrinsvist læger (pct.)	Øvrige akademikere (pct.)	Difference (pct.)
Kommune-grupper			
Hovedstadskommuner	40,6	51,0	-21
Storbykommuner	21,5	17,0	26
Provinskommuner	18,8	15,5	30
Oplandskommuner	10,8	10,1	7
Landkommuner	8,4	7,4	14
I alt	100	100	
Landsdele			
Byen København	21,3	32,6	-35
Københavns omegn	12,2	12,0	1
Nordsjælland	10,1	9,4	9
Bornholm	0,4	0,3	52
Østsjælland	4,2	3,9	9
Vest- og Sydsjælland	4,8	4,2	14
Fyn	10,2	5,8	76
Syddjylland	8,7	6,3	37
Østjylland	17,3	15,9	9
Vestjylland	3,8	3,0	25
Nordjylland	7,0	6,7	5
I alt	100	100	

Anm.: Gruppen af personer med lang videregående sundhedsvidenskabelig uddannelse består fortrinsvist af læger (60 pct.). Se Tabel 2+3 for forklaring af de geografiske inddelinger 'kommune-grupper' og 'landsdele'.

Kilde: Danmarks Statistik (HFUDD11).

Læger er bredere geografisk fordelt end øvrige akademikere

Tabel 1 viser, at fire ud af ti læger (40,6 pct.) bor i hovedstadskommuner, mens mere end halvdelen af øvrige akademikere (51 pct.) bor i en hovedstadskommune. Omvendt er læger i højere grad bosat i storby- og provinskommuner, jf. Tabel 1.

På tværs af landsdele ses samme tendens: Kun 21,3 pct. af læger er bosat i byen København, mod 32,6 pct. af øvrige akademikere – en forskel på 35 pct. Læger er til gengæld stærkere repræsenteret i landsdele som Fyn, Syddjylland og dele af Øst- og Vestjylland. Eksempelvis er 10,2 pct. af alle læger bosat på Fyn – mod blot 5,8 pct. af øvrige akademikere.

Tilstedeværelse i hele landet vidner om lægers mobilitet

Forskellene hænger delvist sammen med sundhedsvæsenets organisering. Sygehuse og praksissektoren er mere geografisk spredt end andre akademiske arbejdspladser. Men tallene viser også, at læger har en høj grad af mobilitet. De bosætter sig i større omfang end øvrige akademikere i dele af landet, hvor akademiske job generelt er færre. Det tyder på, at læger er villige til at flytte - hvis rammer og incitamenter understøtter det. Det kan fx være i form af meningsfulde arbejdsopgaver og gunstige arbejdsforhold.

Analysen nuancerer dermed bekymringerne og debatten om, at manglende lægedækning i yderområder skyldes mindre villighed hos lægerne til at flytte væk fra universitetsbyerne. Udfordringen bør anskues som en planlægnings- og strukturel problemstilling, hvor dimensionering, arbejdsforhold og organisering spiller en afgørende rolle.

Det geografiske mønster i lægers bosætning viser, at der er et potentiale for at styrke lægedækningen på tværs af landet – hvis der investeres i de nødvendige rammer og incitamenter. Det handler ikke om at tvinge lægerne ud, men om at skabe attraktive vilkår dér, hvor behovet er størst.

Data

Analysen er baseret på registerdata fra Danmarks Statistik og omfatter personer i alderen 15 til 69 år med lang videregående uddannelse. Data er opgjort pr. 30. september 2023 og giver en aktuel status over den geografiske fordeling af højtuddannede. I analysen sammenlignes to grupper: personer med lang videregående sundhedsvidenskabelig uddannelse og øvrige personer med lang videregående uddannelse (øvrige akademikere). Den sundhedsvidenskabelige gruppe består hovedsageligt af læger (ca. 60 pct.), men inkluderer også andre sundhedsuddannede som fx tandlæger og dyrlæger.

Der er desuden foretaget en supplerende analyse med data udelukkende for læger. Denne opgørelse viser samme geografiske mønstre som den samlede gruppe af personer med lang videregående sundhedsuddannelse (60 pct. læger), som benyttes i denne analyse. Det bekræfter, at den samlede gruppe er en valid indikator for lægers mobilitet.

Fordelingen er opgjort på kommunegrupper (Tabel 2) og landsdele (Tabel 3).

Tabel 2. Kommune grupper

Kommune grupper	Kommuner
Hovedstadskommuner	København, Frederiksberg, Ballerup, Brøndby, Dragør, Gentofte, Gladsaxe, Glostrup, Herlev, Albertslund, Hvidovre, Høje-Taastrup, Lyngby-Taarbæk, Rødovre, Ishøj, Tårnby, Vallensbæk, Furesø, Allerød, Hørsholm, Rudersdal, Egedal, Greve og Solrød
Storbykommuner	Odense, Aarhus og Aalborg
Provinskommuner	Helsingør, Hillerød, Køge, Roskilde, Slagelse, Næstved, Esbjerg, Fredericia, Horsens, Kolding, Vejle, Herning, Holstebro, Randers, Silkeborg og Viborg
Oplandskommuner	Fredensborg, Frederikssund, Halsnæs, Gribskov, Holbæk, Faxe, Ringsted, Stevns, Sorø, Lejre, Middelfart, Assens, Faaborg-Midtfyn, Kerteminde, Nyborg, Nordfyns, Vejen, Syddjurs, Favrskov, Odder, Skanderborg, Ikast-Brande, Hedensted og Rebild
Landkommuner	Odsherred, Kalundborg, Lolland, Guldborgsund, Vordingborg, Bornholm, Svendborg, Langeland, Ærø, Haderslev, Billund, Sønderborg, Tønder, Fanø, Varde, Aabenraa, Lemvig, Struer, Norddjurs, Samsø, Ringkøbing-Skjern, Morsø, Skive, Thisted, Brønderslev, Frederikshavn, Vesthimmerlands, Læsø, Mariagerfjord, Jammerbugt og Hjørring

Kilde: Danmarks Statistik.

Tabel 3. Landsdele

Landsdele	Kommuner
Byen København	København, Frederiksberg, Dragør, Tårnby
Københavns omegn	Albertslund, Ballerup, Brøndby, Gentofte, Gladsaxe, Glostrup, Herlev, Hvidovre, Høje-Taastrup, Ishøj, Lyngby-Taarbæk, Rødovre
Nordsjælland	Allerød, Egedal, Fredensborg, Frederikssund, Furesø, Gribskov, Halsnæs, Helsingør, Hillerød, Hørsholm, Rudersdal
Bornholm	Bornholm
Østsjælland	Greve, Køge, Lejre, Roskilde, Solrød
Vest- og Sydsjælland	Faxe, Guldborgsund, Holbæk, Kalundborg, Lolland, Næstved, Odsherred, Ringsted, Slagelse, Sorø, Stevns, Vordingborg
Fyn	Assens, Faaborg-Midtfyn, Kerteminde, Langeland, Middelfart, Nordfyns, Nyborg, Odense, Svendborg, Ærø
Syddjylland	Billund, Esbjerg, Fanø, Fredericia, Haderslev, Kolding, Sønderborg, Tønder, Varde, Vejen, Vejle, Aabenraa
Østjylland	Favrskov, Hedensted, Horsens, Norddjurs, Odder, Randers, Samsø, Silkeborg, Skanderborg, Syddjurs, Aarhus
Vestjylland	Herning, Holstebro, Ikast-Brande, Lemvig, Ringkøbing-Skjern, Skive, Struer, Viborg
Nordjylland	Brønderslev, Frederikshavn, Hjørring, Jammerbugt, Læsø, Mariagerfjord, Morsø, Rebild, Thisted, Vesthimmerlands, Aalborg

Kilde: Danmarks Statistik.